Multi-vezelpapier

Tekst: Inge Evers.
Foto's:
bladz. 16 onderaan Ed Lohman,
overige foto's Henk Beukers.

Inge Evers experimenteert met vezels en vertelt hoe u zelf papier kunt maken

Mijn hele leven al ben ik geboeid door textiele vezels, op allerlei manieren. Een jaar of tien geleden kwamen de produkten vilt en papier centraal te staan. Krijg je bij het onderzoeken van nieuwe wegen voor oude technieken eerst het gevoel dat je alleen staat, spoedig blijk dat je niet meer bent dan een deel van een grote golfbeweging.
Vilt en papier hebben beide een heel rijk verleden, waarin het denken vanuit en het werken met puur materiaal centraal stond. In onze steeds ingewikkelder wordende maatschappij is kennelijk de tijd gekomen om terug te gaan en opnieuw te beginnen, bijvoorbeeld bij het kleinste onderdeel van een plantaardige of dierlijke vezel, althans zo vergaat het mij . . . .

Voor het vilten haalde ik alles overhoop als het moest, maar met papier ging het heel anders. Ik had niet de moed om pulp te maken, om te scheuren, te knippen en te snipperen. Maar ik bleef vinden dat vilt en papier bij elkaar horen (papier = het vervilten van cellulosevezels).
Na het lezen van een aantal boeken over papier drong het eindelijk tot me door dat ik helemaal geen pulp hoefde te maken. Waarom stofresten tot vezels terug te brengen òf planten uit te koken òf oud papier te snipperen als de vezels gereduceerd tot hun kleinste onderdeel keurig geordend in de kast liggen? Dat was een stap.
En de volgende was: een papiermaker doet zijn vezels in water, maar waarom zou je niet het water op de vezels doen. Je kunt de vezels dan neerleggen zoals je wilt: regelmatig, grillig, net als bij vilten of transparant en zelfs kantachtig, waarbij alleen enkele puntjes elkaar raken.
Het grootste verschil is dat je veel minder water gebruikt en dat het meer tijd kost, omdat je ieder volgend velletje iets "nieuws" probeert, of met de natte vellen gaat spelen: kreukelen, vouwen, plooien enz. . . .
Eén van mijn experimenten leidde tot een serie van zeven brieven in regenboogkleuren, een object dat zal worden geëposeerd op de Eerste Internationale Biennale voor Papierkunst te Düren in West-Duitsland van 25 mei - 17 augustus a.s. (zie ook de aankondiging op bladzijde 4). Op onderstaande foto ziet u drie van de zeven brieven van handgemaakt zijdepapier (170 x 120 cm).
Wat heel leuk is, is om te ervaren dat andere mensen via een andere weg tot hetzelfde resultaat komen. Zo ontdekte ik onlangs dat de Amerikaanse Carol Beadle ongeveer op dezelfde wijze wat zij noemt "gevilt papier van vlas" maakt, omdat het wollige aanzicht van vilt haar niet meer zo aansprak.
Een cursiste van mij, Nels Wierda, begin ineens papier van wol te maken, ook op de hierna beschreven wijze. En in de viltwerkplaats is de laatste ontwikkeling: het vilten van zelfgemaakt papier op wol.

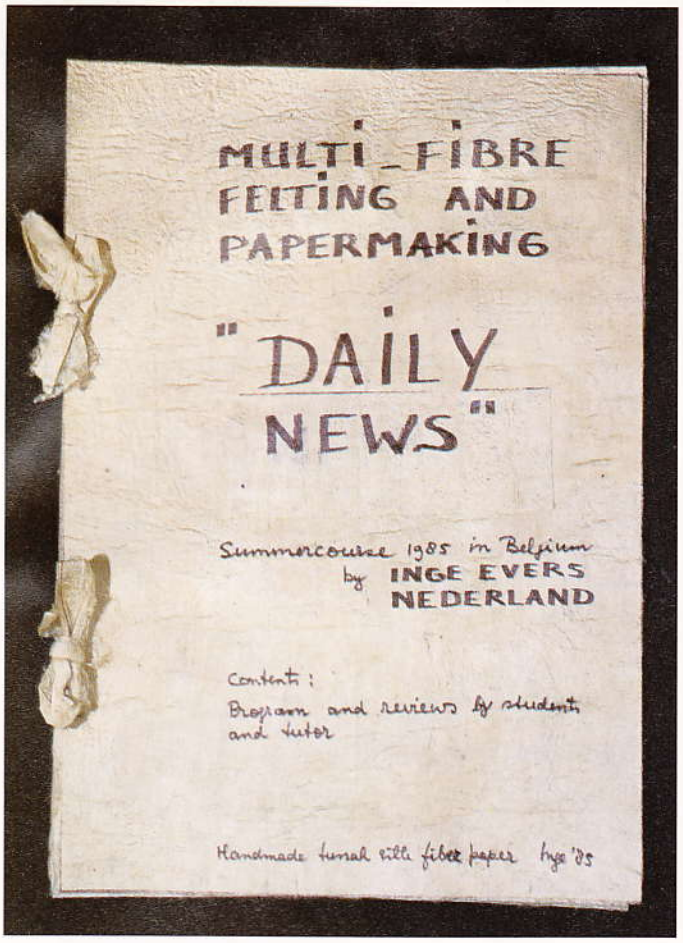

De kranten op de foto's zijn gemaakt van tussah-zijde; een experiment van mij om te kijken hoe het staat met de beschrijfbaarheid.
Cursisten in Finland en België testten de kwaliteit door om beurten een verslag van een cursusdag te schrijven (en te tekenen).
Het was een leerzaam project: zijdepapier is goed te beschrijven, vooral wanneer je het met een kwast vloeibare gelatine insmeert.
Ramie is een betere vezel om schrijfpapier van te maken.

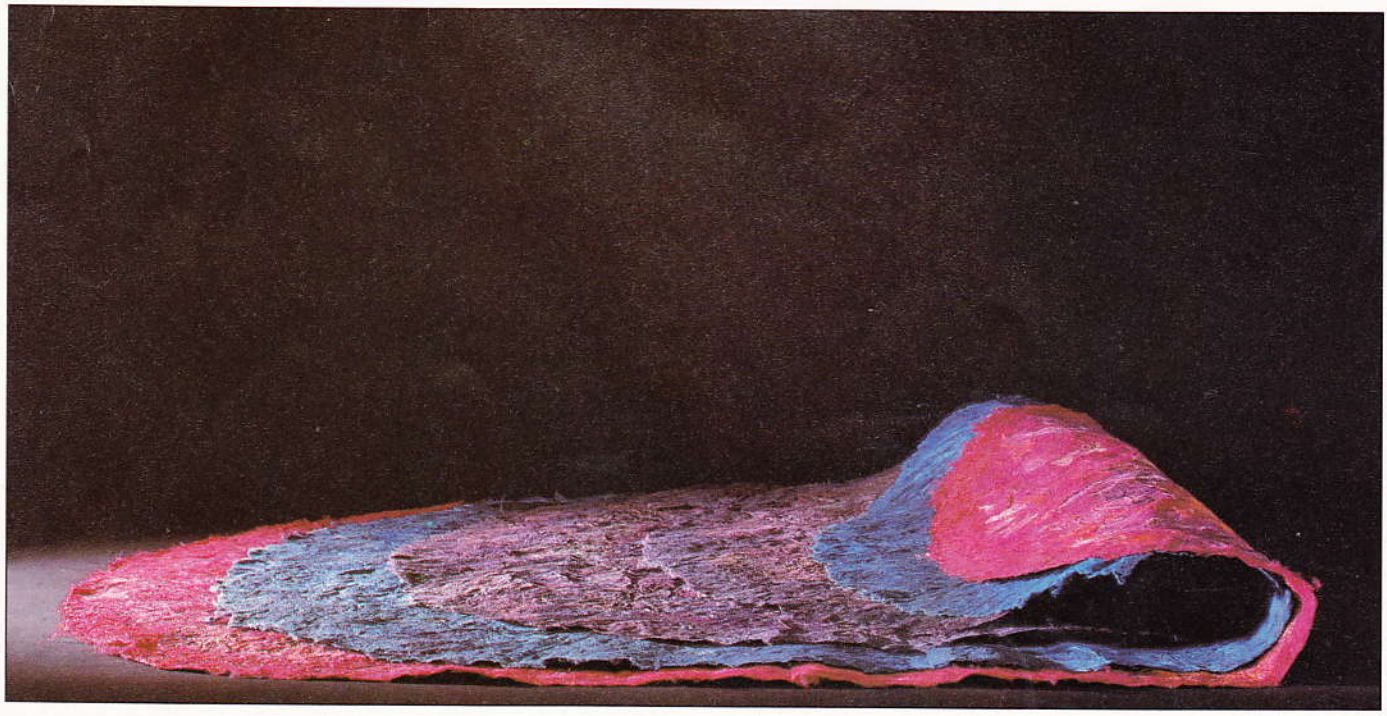

7 JULI
1985

Was
toen de zomer eindelijk begon
dat we als duiven neerstreken
in een paradijselijk oord te VEERLE Varendonkselaan 3
Het grote hoeve huis ademde rust
ondanks de bedrijvige welkoms-sfeer van
kleurrijk uitgestrooide zitplekjes
en
tenten in het weiland geplant als kleurrijke vlaggen
De denkerachtige gastvrouw gaf ons dadelijk een gevoel
van thuis-komen bij het voorstellen aan Inge de
gekende Nederlandse kursusleidster bedreven in het vilten
De vinnige gastheer laveerde rustig doorheen al die
binnenkomenden met tenten - dekens en allerlei gerief
De wilde tuin, leek het vergane Eden vol werkelijke
kruiden, bloemen en planten.
Rond 20.u. was haast iedereen er.
We zochten een zitje onder de druivelaar en de
vijgeboom in de serre. Rob moest nog even het
glazen dak geïmproviseerd verdusteren.
Dan zetten we voorzichtig de eerste schreden
op het "vilten"-pad via een dia-reeks aangevuld
met sober kommentaar van Inge
Het prille begin van onze kennismaking met
vilten vulde langzaam onze geest en vervaagde
de beslommeringen van thuisgebleven echtgenoot of
familie
Een groep van 18 eva's zwak gesteund
door de gastheer en een dappere echtgenoot
genoten bij een korte pauze van thee of koffie.
In het gedeel v/de dia-voorstelling kregen we nog een betere
kijk op de aktiviteiten die ons de volgende dagen zouden
bezighouden.
De mooie proefstukjes die tentoongesteld lagen samen
met ontwerpen en het boek van Inge gaven ons een
avondlijk verlangen naar de volgende dag.
Maar... ons bed wacht, de tent lokt en de slaap wenkt
om onze kreatieve drang nog een nachtrust lang te
verdringen

Liesje

ettaja näytti dioja ja kertoi
ovutlamisesta.
ruksi kaikki lähtivät, maja-
ikkaan ja tulevan viikon
paikkaan Karhurinteen
nakylään, intoa uhkuen.

TERVETULOA
INGE EVERS
SUOMEEN

Het maken van een vel multi-vezelpapier

Het neerleggen van de vezels is een precies werkje.

Voorzichtig wordt de vezellaag gelijkmatig besproeid met water.

Voor het voorbeeld zijn zijdevezels gebruikt (in lontvorm). Maar u kunt iedere andere vezel nemen.
Een ideale werkplaats is het aanrecht. Als ondergrond neemt u bijvoorbeeld een rieten place-mat, een stevig stuk plastic, of iets dergelijks.
Heeft de ondergrond een structuur (zoals de rieten place-mat) dan is die later in het papier zichtbaar.
Als u wat ervaring met het papiermaken heeft, kunt u verschillende ondergronden gaan uitproberen.
Verder heeft u nodig een stukje horregaas of vitrage (dit moet iets groter zijn dan het vel papier dat u wilt gaan maken); een deegroller, sproeifles, spons, handdoek en lijm.
Als lijm kunt u glutofix nemen of een behangerslijm die methylcellulose bevat en/of hars.
Dit laatste heeft u alleen nodig voor een heel sterke kwaliteit papier, bijvoorbeeld voor een lampekap.

Maak eerst de lijm aan, gewoon volgens het recept dat op de verpakking staat of iets dunner. Voor een paar velletjes papier kunt u het in een jampotje aanmaken. U kunt ook het hele pak oplossen en in een goed afsluitbare emmer bewaren.
Als u met lont werkt (zoals bij ons voorbeeld) maakt u eerst het lont breed tussen duim en wijsvinger over een lengte van ongeveer 10 cm.
Houd daarna het lont in de linkerhand en trek met de rechterhand een paar vezels uit. Leg ze linksboven op de ondergrond. Trek weer een plukje uit en leg dat ernaast. Werk van links naar rechts, ook de volgende rijen.
Het is belangrijk dat u een egaal, dun laagje krijgt, dus zonder extra verdikkingen of dunne plekken.
Eigenlijk gaat u te werk net als bij het maken van vilt.
Voor een heel dun transparant papiertje bent u met dit ene laagje al klaar.
Om het papier beschrijfbaar te maken moet er zeker nog één laagje bovenop gelegd worden. U kunt kiezen of u dit laagje op dezelfde manier wilt leggen of in tegenovergestelde of zelfs in diagonale richting.
Voor de kranten op de voorgaande bladzijde heb ik 4 lagen gelegd.

Als u tevreden bent over het "legsel", besproeit u het voorzichtig met water. Voorzichtig want zijde waait zo weg! Laat het vocht rustig intrekken.
Bedek het natte vezelvel nu met gaas, vitrage of iets dergelijks en breng daarop de lijm aan met de spons.
De kunst zit hem in het aanbrengen van de juiste hoeveelheid.
Dit controleert u als volgt:
na het sponsen gaat u met de deegroller over het gaas; blijft er nu veel lijm aan de deegroller zitten, dep dan het gaas met een droge spons.
De behandeling met de deegroller geeft meteen een print aan het papier. Ligt er een rietmatje onder, dan ziet u straks ribbeltjes op het papier.
Horregaas geeft een heel fijn ruitpatroontje. Met dergelijke "afdrukstructuren" kunt u mooie effecten bereiken.
Als de juiste hoeveelheid lijm is aangebracht is het papier klaar, op het drogen na.
U kunt het hele pakketje te drogen leggen. Heeft u echter nog zin om door te gaan en wilt u hetzelfde rietmatje of andere ondergrond gebruiken, dan moet u proberen het natte vel zo voorzichtig mogelijk van de ondergrond te halen en bijvoorbeeld op een handdoek te drogen leggen.
De tweede en volgende velletjes kunt u er gewoon bovenop leggen (natuurlijk niet aandrukken), maar als u ruimte heeft is het beter om de vellen naast elkaar te drogen te leggen.
Laat ze gerust een dag liggen.
Na het drogen kunt u het papier licht strijken, wel droog anders kan de lijm aan het ijzer blijven plakken.
Heeft u de smaak eenmaal te pakken gekregen en zijn de eerste vellen gelukt, dan kunt u eens met andere vezels gaan experimenteren.
Prachtige effecten kunt u bereiken door met gekleurde vezels te werken; u kunt voor het verven de methode aanhouden die besproken staat in Handwerken zonder grenzen 5/1985 (meerdere kleuren tegelijk verven).
Ook kan het inleggen van draden of gedroogde bloemen en planten mooie resultaten geven of het papier kan geplooid worden als het nog nat is (zie de voorbeelden op bladzijde 15).
Probeer ook eens om aansluiting te vinden met een techniek die u al beoefent. Van dit papier zijn heel goed draden en stroken te maken om te weven en te vlechten.

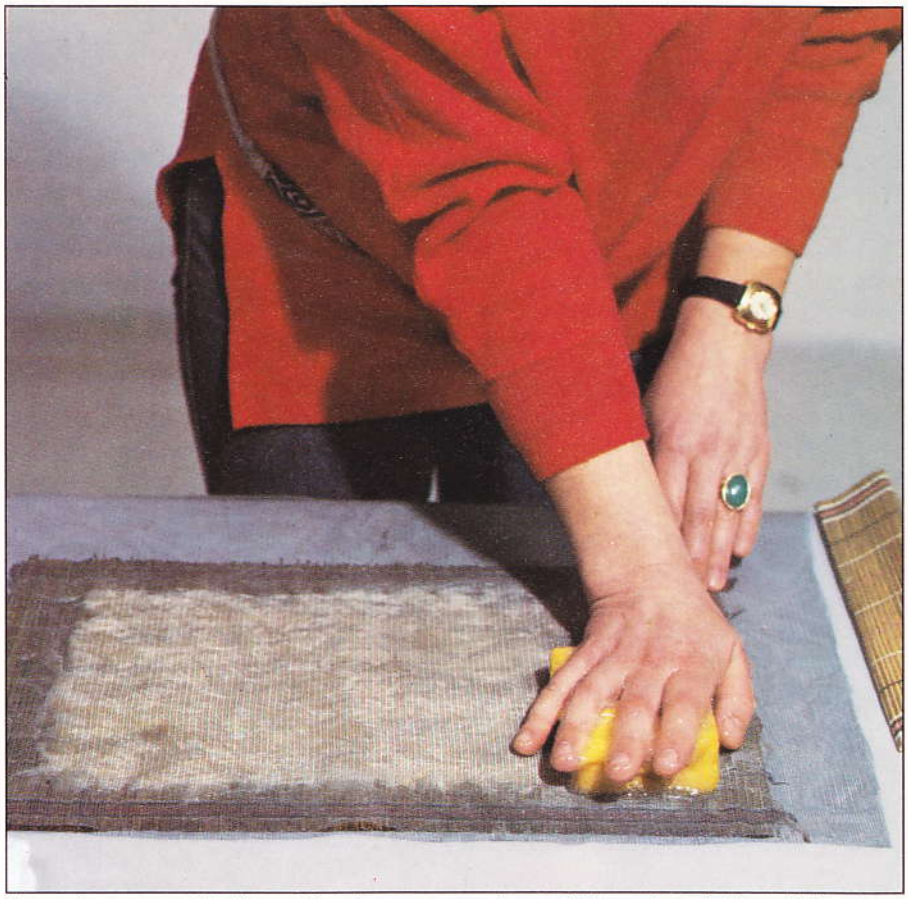
Het aanbrengen van de lijm wordt met een spons gedaan; niet te veel en niet te weinig!

Met de deegroller kunnen we het teveel aan lijm controleren en printen aanbrengen.

Doosjes bekleden met handgemaakt papier

Met een velletje handgemaakt papier kan heel leuk een spanen doosje bekleed worden, waarna het dan ook nog op allerlei manieren versierd kan worden.
Wat de versiering betreft geef ik u hierbij wat ideeën van mijn cursisten. De doosjes zijn tijdens een les gemaakt. De versieringen zijn thuis aangebracht; dit om zoveel mogelijk eigen bedenksels te krijgen. Zoals u ziet zijn gedroogde bloemetjes erg gewild.

Het bekleden van een doosje gaat als volgt.
Meet de omtrek van de dekselrand van het doosje en de hoogte van de rand. De maten opschrijven.
Trek een potloodstreep langs de dekselrand op de doos.
Meet de omtrek van het doosje en de hoogte van het doosje onder de dekselrand.
Leg uw velletje handgemaakt papier met de mooiste kant naar beneden. Bekijk hoe de onderdelen het gunstigst uit het papier geknipt kunnen worden. U heeft dus twee lange stroken en de bovenkant van het deksel. Probeer de stroken uit één stuk te knippen. Is dat niet haalbaar. dan doet u het gewoon in delen. Als u heel precies plakt en na het plakken de las met één van uw nagels een beetje gladstrijkt, is deze haast niet meer te zien.
Teken de patroondelen met potlood op het papier. Bij het trekken van lijnen op handgemaakt papier moet u de liniaal stevig op het papier drukken. Door het wat onregelmatige oppervlak treedt snel een verschuiving op.
De omtrek van het deksel maakt u door het deksel op het papier te leggen en om te trekken. Daarbij moet u het potlood goed rechtop houden.

Alles netjes uitknippen met een scherpe schaar.
Het lijmen gebeurt onderdeel voor onderdeel, te beginnen met het deksel. Nadat deze is ingesmeerd, plakt u het papier (omkeren) erop. Goed aandrukken.
Daarna knipt u het eventueel overstekende randje af.
Vervolgens smeert u lijm op de dekselrand en op de rand van het doosje (tot de potloodlijn). Bij het opplakken van de stroken begint u op het punt waar de spanen elkaar overlappen. Begin en eind goed aan laten sluiten.

Laat hierna het doosje goed drogen.
Versier het al dan niet naar eigen idee.
Om de houdbaarheid te vergroten en het materiaal te beschermen tegen stof en vuil kunt u een transparant laklaagje aanbrengen of meerdere laklaagjes.
Hiervoor zijn diverse lakken geschikt; het meest passend is een celluloselak of een lak op lijnoliebasis.

Spanen doosjes zijn er in vele maten en vormen. Ze zijn te koop in winkels waar handenarbeidartikelen verkocht worden. Kleine doosjes zijn voor dit doel het aardigst. Maak een aantal verschillende, het is leuk werk en het zijn aardige kadootjes.

Literatuur:
Dard Hunter, The history of Papermaking; Dover Publication, 1978.